

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
НИЗОМИЙ НОМЛИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

“Тасдиқланди”

Низомий номли ТДПУ

Ректори У.Ш.Бегимқулов

Конституциявий ҳуқуқ

Фанидан ишчи ўқув дастури

Билим соҳаси: 100000 – Таълим

Таълим соҳаси: 140000 - Ўқитувчилар тайёрлаш ва педагогика фани

Бакалавриат йўналиши: 5141500 – Миллий истиқлол ғояси: ҳуқуқ ва маънавият асослари

ТОШКЕНТ 2007

Конституциявий ҳуқуқ тизимини, унда тартибга солинадиган ижтимоий муносабатларни, жамият ва давлат тузумининг асосларини ҳамда давлат ҳокимиятини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган муносабатларни; Ўзбекистон Республикасининг давлат суверенлиги, халқ ҳокимиятчилиги, жамият ва шахс, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари, маъмурий давлат тузилиши, давлат ҳокимиятининг ташкил этилишига доир билимлар ўрганилади.

Тузувчилар: **проф.**   **О.А.Каримова**

Тақризчилар: **доцент**   **Ф.Мухиддинова**
Катта ўқитувчи;   **Н.Сайдалиходжаева**

Дастур Низомий номидаги ТДПУ нинг Илмий Кенгашида кўриб чиқилган ва нашрга тавсия қилинган.

2007 йил сонли мажлис баённомаси.

© Низомий номли ТДПУ

Кириш

1.1. Фаннинг ўқитилишидан мақсад ва вазифалар.

Конституциявий хуқуқ фанини ўқитишдан мақсад талабаларга Конституциянинг моҳиятини, мақсад ва вазифасини тушунтириш; Конституция давлатнинг асосий қонун эканлиги белгиларини кўрсатиш; Конституция хукуқининг назарий ва амалий кўникмаларини шакллантиришдан иборат.

Конституциявий хуқуқ фанининг вазифалари қўйидагилардан иборат: Конституциявий хуқуқ фани мазмунини юридик жиҳатдан очиб бериш; талабаларда конституциявий хуқуқ нормаларини амалда қўллашнинг назарий асосларини тушунтириш; олган билимларни касбий фаолиятларида ишта билиш.

Конституциявий хуқуқ фани талабаларда Конституция хукуки миёrlарини қўллаш тўғрисидаги назарий билимлар ва усувларни шакллантириш учун мўлжалланган

1.2. Фан бўйича талабаларнинг билимига, ўқувига ва кўникмаларига ДТС га асосан қўйилган талаблар.

Бакалавр

- ◆ хуқуқ предмети ва услублари ҳақида;

- ◆ конституциявий Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунчилиги мазмуни ва аҳамияти ҳақида тасаввурга эга бўлиши керак.
- ◆ Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунчилигининг асосий тушунчаси ва мезонларини;
- ◆ Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, қонуний манфаатларини химоя қилиш бўйича Конституциявий қонунчилик мазмунини;
- ◆ Ҳукуқшунос – педагог мутахассислиги бўйича ишлаш жараёнида конституциявий ҳуқуқ нормаларини билиши ва қўллай олиши керак.

1.3.Фаннинг бошқа фанлар билан алоқаси

Конституциявий ҳуқуқ фани Давлат ва ҳуқуқ назарияси, маъмурий ҳуқуқ, оила ҳуқуқи, жиноят ҳуқуқи ва бошқа ҳуқуқ соҳалари билан ўзаро боғлиқдир.

1.4.Ўқитишнинг компьютер, информацион ва бошқа янги технологияларини қўллаш.

Мазкур фанни ўрганиш ўқитишнинг анъанавий ва илғор услубларини, жумладан, экспресс сўровлар, тест сўровлари, дастурий ўқитиш, давра сұхбатларини ўтказиш, коллоквиумлар, муаммоли ўқитиш, техник воситаларни қўллаш, юридик клиника ва бошқа усуллардан фойдаланиш орқали амалга оширилади.

1.5 «Конституциявий ҳуқуқ» фанидан талабалар 1-курс мобайнида 84 соатлик аудитория ва 57 соатлик мустақил таълим олишади.

1.6. Умумий ва ўқув ишлари бўйича хажми

1-2 семестрда «Конституциявий ҳуқуқ» хафтасига 2 соатдан ўқитилади, қуидагича тақсимланади. Маъруза 42 соат, 42 соат семинар, мустақил иш 57 соат, шунингдек 2 маротаба оралиқ назорати ташкил этилади.

1.7. Рейтинг жадвали

«Конституциявий ҳуқуқ» фанидан 1 ва 2 семестр охирида якуний назорат (ЯН) топширилади.

Жорий назорат (ЖН) максимал балл 15

Жорий назорат (ЖН) максимал балл 20

Мустақил иш максимал балл 10

1- Оралиқ назорат (ОН) максимал балл 15

2 -Оралиқ назорат (ОН) максимал балл 15

Мустақил иш максимал балл 10

Якуний назорат (ЯН) максимал балл 15

2.Ўзлаштириш назорати

№	Назорат шакллари	семестр	Назорат турлари	Назорат турлари бўйича баллар	Назорат турлари ни ўтказиш санаси
1	2	3	4	5	6

I	Жорий Назорат	1-2 семестр	оғзаки ва ёзма	20	3.04-8.04.
	Мустақил иш			15	5.06.-10.06.
	жами		2	45	
II	Оралиқ Назорат	1-2 семестр	ёзма	15	15.01.-20.01
				15	18.06.-22.06.
	Мустақил иш			10	
	жами		2	40	
III	Якуний назоарт	1-2 семестр	оғзаки	15	22.06.-27.06.
	жами		1	100	

Талаба билимини баҳолаш

86-100 (балл)-5 баҳо

71-85 (балл)-4 баҳо

55-70 (балл)-3 баҳо

3.Фаннинг лекция, семинар машғулотлари мавзуларининг соатлар бўйича тақсимоти жадвали

№	Машғулот мавзуси	Жами аудитория соати	Маруза соати	Амалий Машғулот	Ж.Н, О.Н ва ЯН	Мустақил таълим соати	Ўтиладиган вакти
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий хуқуқи фани ва унинг предмети.		2	2		2	
2.	Конституциянинг юридик функцияси		2	2		2	
3.	Конституция классификацияси ва турлари.		2	2		4	
4.	Конституциянинг ривожланиш босқичи.		2	2		2	
5.	Мустақил Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилиниши		2	2		2	
6.	Ўзбекистон халқининг асосий мақсад ва вазифалари.		2	2		2	

7.	Ўзбекистон Республикасининг Конституциясининг асосий хусусиятлари.		2	2	O.H.	4	
8.	Ўзбекистон Республика Конституциясининг асосий принциплари.		2	2		2	
9.	Инсон ва фуқароларни ҳуқуқий ҳолати		2	2		4	
10.	Инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва уларнинг кафолатлари.		2	2		2	
11.	Фуқароларнинг конституциявий бурчлари.		2	2		2	
12.	Жамият ва шахснинг ўзаро муносабати жамиятни иқтисодий негизи		2	2		4	
13.	Фуқаролик жамиятнинг конституциявий асослари		2	2		2	
14.	Ўзбекистон Республикасининг миллий давлат ва маъмурий-худудий тузилиши.		2	2	O.H.	4	
15.	Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимиятининг ташкил этилиши		2	2		2	
16.	Ўзбекистон Республикаси Парламенти.		2	2		4	
17.	Ўзбекистон республикаси Президентининг конституциявий мақоми.		2	2		4	
18.	Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Махкамаси.		2	2		2	
19.	Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди		2	2		4	
20.	Ўзбекистон Республикаси Суд ҳокимиятининг конституциявий ҳуқуқлари.		2	2		2	
21.	Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси.		2	2	Я.Н.	2	
	Жами	84	42	42	100	57	

3. Маъруза машғулотлари мазмуни

1-мавзу Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий ҳуқуқи фани ва унинг предмети. 2(соат)

Конституциявий ҳуқуқ фани ва унинг предмети. Фаннинг вазифаси ва тузилиши. Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий ҳуқуқи фанининг юридик фанлар тизимидағи ўрни. Фаннинг назарий асослари. Фаннинг таркибий қисмлари. Конституциянинг асосий белгилари. Конституция вазифалари. Конституциявий ҳуқуқ фанининг тизими.

2-мавзу Конституциянинг юридик функцияси 2(соат)

Конституцияга хос хусусиятлар, унинг турлари, конституцияни қабул қилиниш хусусияти, усуслари. Парламент томонидан қабул қилиниши, халқ ёки референдум томонидан, маҳсус таъсис мажлиси томонидан ва тақдим этиш орқали қабул қилиниши.

3-мавзу Конституция классификацияси ва турлари. 2(соат)

Кодекслаштирилган ва кодекслаштирилмаган конституциялар. Тирик ва ўлик конституциялар Ҳуқукий (юридик) ва далилий конституциялар. Ҳақиқий ва сохта конституциялар. Эгилувчан ва қатъий конституциялар.

4-мавзу Конституциянинг ривожланиш босқичи. 2(соат)

Конституциянинг ҳуқуқий мезонлари. Конституциянинг функциялари. Ўзбекистон Конституцияларининг тарихий йўли. 1917 йилдан сўнг Ўрта Осиёда вужудга келган республикаларнинг ҳуқуқий мақоми. Туркистон АССРнинг Конституцияси. Хоразм, Бухоро Халқ Совет Республикаларининг Конституциялари. Ўзбекистоннинг 1927, 1937, 1978 йилги 1992 йил 8 декабрда Конституцияларининг мазмуни ва асосий хусусиятлари.

5-мавзу Мустақил Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилиниши. 2(соат)

Мустақилликка доир ҳуқуқий ҳужжатлар. Конституциявий ислоҳотларнинг асосий хусусияти ва босқичлари. Президент- Конституциянинг ташаббускори. Конституция лойиҳасинининг муҳокамаси.

6-мавзу Ўзбекистон халқининг асосий мақсад ва вазифалари.

2(соат)

Муқаддима - Конституциянинг муҳим қисми. Ўзбекистон халқининг тарихий ва маънавий мақсадлари. Ўзбек халқининг сиёсий ва ҳуқуқий мақсадлари. Ўзбекистон халқининг келажак авлодлар олдидағи вазифалари.

7-мавзу Ўзбекистон Республикасининг Конституциясининг асосий хусусиятлари. 2(соат)

1990 йил 20 июнда қабул қилинган "Мустақиллик Декларацияси" Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг эълон қилиниши. 1991 йил 21 декабрдаги "Олма ота Декларацияси" нинг мазмуни ва аҳамияти. 1992 йил Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилиниш

шарт-шароитлари, асосий омиллари ва ҳуқуқий асослари. Конституциянинг қабул қилиниши. Унинг асосий хусусиятлари ҳамда Ўзбекистон ҳалқи асосий мақсад ва вазифалари муқаддимада акс этиши.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг жаҳонда тутган ўрни.

8-мавзу Ўзбекистон Республика Конституциясининг асосий принциплари. 2(соат)

Давлат суверенитети. Суверенитет тушунчаси турлари (давлат, миллат ва ҳалқ суверенитети). Давлат суверенитетининг амалга оширилиши. Ҳалқ ҳокимиятчилиги. Ўзбекистон Республикасида ҳалқ ҳокимиятчилигини амалга оширишнинг асосий шакллари. Давлат ҳокимиятининг бўлинниши. Ҳалқ ҳокимиятининг асосий белгилари. Ҳалқ номидан давлат ҳокимиятини амалга ошириш. Конституция ва қонуннинг устунлиги. Конституция ва қонун тушунчаси, ҳамда уларнинг ўзаро муносабати. Конституция ва қонун устунлигининг амалга оширилиши. Ташқи сиёsat. Ўзбекистон Республикасининг бошқа давлатлар билан муносабати, уларнинг ҳуқуқий асоси. Ташқи сиёsatнинг конституциявий асослари ва асосий тамойиллари.

9-мавзу Инсон ва фуқароларни ҳуқуқий ҳолати 2(соат)

Шахснинг ҳуқуқий ҳолати тушунчаси. Шахс ҳуқуқий ҳолатининг таркибий қисмлари. Шахс ҳуқуқий ҳолатининг асосий тамойиллари.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги ва унинг ҳуқуқий асослари. Фуқароликнинг пайдо бўлиши ва йўқотилиши. Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари тизими. Инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликларининг юридик хусусиятлари. Конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларнинг турлари ва моҳияти. Инсон ва фуқаролар ҳуқуқ ва эркин-ликларининг кафолатлари. Фуқароларнинг бурчлари.

10-мавзу Инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва уларнинг кафолатлари. 2(соат)

Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар. Сиёсий ҳуқуқлар. Иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар. Инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг кафолатлари.

11-мавзу Фуқароларнинг конституциявий бурчлари. 2(соат)

Бурч ҳақида тушунча. Ўзбекистон ҳалқининг меросини асраб-авайлаш. Инсонни зурмат қилиш. Ватанини ҳимоя қилиш.

12-мавзу Жамият ва шахснинг ўзаро муносабати жамиятни иқтисодий негизи 2(соат)

Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиётiga ўтишининг асосий тамойиллари. Жамиятнинг негизлари ва унинг вазифалари. Давлат органларининг иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишдаги вазифалари. Ўзбекистон Республикасида мулк шакллари ва уларни тенг ҳуқуқлилиги. Мулк шаклларининг ҳимоя қилиниши.

13-мавзу Фуқаролик жамиятининг Конституциявий асослари. 2(соат)

Жамият ва шахснинг ўзаро муносабати. Жамиятнинг иқтисодий негизлари. Жамиядда жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқий ҳолати. Уларни ташкил этиш тамойиллари. Давлат органларининг

жамоат бирлашмалари билан ўзаро ҳуқуқий муносабатлари. Жамоат бирлашмаларининг давлат ва жамиятни ривожлантиришдаги аҳамияти.

Жамиятда оиланинг ўрни ва муҳофаза қилиниши. Оммавий ахборот воситаларининг жамиятдаги ўрни. Уларни ташкил қилиш, оммавий ахборот воситалари фаолиятини ҳуқуқий тартибга солиш.

**14-мавзу Ўзбекистон Республикасининг миллий давлат ва маъмурий-худудий тузилиши.
2(соат)**

Миллий давлат тузилиши тушунчаси. Унинг шакллари. Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-худудий тузилиши. Маъмурий-худудий тузилиш масалаларини ҳал қилиш тартиби. Маъмурий-худудий бирликлар. +орақалпоғистон Республикасининг ҳуқуқий ҳолати.

15-мавзу Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимиятининг тузуми. 2(соат)

Давлат ҳокимиятини ташкил этиш. Давлат ҳокимияти органлари, тизими ва турлари. Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимияти органларини тузиш ва уларнинг фаолиятини ташкил этиш принциплари.

16-мавзу Ўзбекистон Республикаси Парламенти. 2(соат)

Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимиятининг олий вакиллик органи. Олий Мажлис Парламети ташкил топиши, палаталар фаолияти. Сенат Палатасини ташкил қилиш қоидалари. +онунчилик Палатасини сайлаш тартиби. Олий Мажлис таркиби. Палаталар Спикире ва Раиси, уларнинг ўринbosарлари, уларнинг фаолияти. Олий Мажлис қўмиталари ва комиссиялари, уларнинг фаолияти. Олий Мажлис депутатлари блоки ва партия фракциялари, уларнинг фаолияти. Олий Мажлис ишининг ташкилий шакли.

17-мавзу Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий мақоми. 2(соат)

Ўзбекистонда Президентлик лавозимининг жорий этилиши. Президентни сайлаш тартиби. Президент ваколатлари. Президент қабул қиласиган ҳуқуқий хужжатлар.

18-мавзу Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси. 2(соат)

Вазирлар Маҳкамаси-Ўзбекистон Республикасининг ҳукумати.

Вазирлар Маҳкамасини тузиш. Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари.

Вазирлар Маҳкамасининг чиқарадиган ҳужжатлари.

**19-мавзу Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди
2(соат)**

Конституциявий Суднинг асосий ҳусусиятлари. Конституциявий Судни сайлаш, ваколат муддати ва унинг фаолият принциплари. Конституциявий Суд судьяларининг мақоми. Конституциявий Судда иш юритиш

Ўзбекистон Республикасида одил судловнинг конституциявий принциплари. Суд ҳокимияти тизими. Суд ҳокимиятини ташкил этилиши.

20-мавзу Ўзбекистон Республикаси Суд ҳокимиятининг конституциявий ҳуқуқлари. 2(соат)

Конституциявий Судда иш юритиш. Ўзбекистон Республикасида одил судловнинг конституциявий принциплари. Суд ҳокимияти тизими. Суд ҳокимиятини ташкил этилиши.

21-мавзу Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси 2(соат)

Прокуратура тушунчаси ва келиб чиқиши. Ўзбекистон Прокуратура органларининг ташкил этилиши. Прокуратура органлари фаолияти. Прокуратура назорати.

2. Семинар машғулотларининг мазмуни

1-мавзу Конститутциявий ҳуқуқ ва унинг предмети 2 (соат)

Фаннинг назарий асослари. Фаннинг таркибий қисмлари. Конститутциянинг асосий белгилари. Конститутция вазифалари. Конститутциявий ҳуқуқ фанининг тизими. Конститутциявий ҳуқуқ фани ва унинг предмети. Фаннинг вазифаси ва тузилиши. Ўзбекистон Республикасининг Конститутциявий ҳуқуқи фанининг юридик фанлар тизимидағи ўрни.

2 -мавзу Конститутциявий ҳуқуқнинг манбалари 2 (соат)

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси Конститутциявий ҳуқуқнинг манбалари Илсон ҳуқуклари Умумжаҳон Декларацияси, Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги тўғрисидаги қонун хужжатлар. Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент Фармонлари, Фармойишлари, Вазирлар Махкамасининг қарорлари.

3 -мавзу Конститутциявий ҳуқуқнинг тизими 2(соат)

Конститутциявий ҳуқуқнинг Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқ тизимидағи ўрни ва аҳамияти. Муқаддима, асосий қисм, якуний ва илова қисмлари

4 –мавзу Конститутциявий-ҳуқуқий муносабатлар 2(соат)

Конститутциявий-ҳуқуқий муносабатлар мужудга келиш асослари, Конститутциявий ҳуқуқнинг ижтимоий-юридик табиати, Конститутциявий-ҳуқуқий муносабатлар субъектлари, Конститутциявий-ҳуқуқий муносабатлар объектлари.

5 -мавзу Конститутциявий ҳуқуқ фанининг пайдо бўлиши 2(соат)

Конститутциянинг пайдо бўлиш тарихи ва жаҳон конституциялари. Бугунги кундаги конституциялардан кескин фарқ қиласиган шароитларда қабул қилинган конституциялар. XX асрнинг иккинчи ярмида қабул қилинган Янги авлод конституциялари.

6 –мавзу Конститутциянинг асосий белгилари ва функциялари 2(соат)

Таъсис этиш харакатлари, миллийлиги, амалийлиги, барқарорлиги. Конституцияга хос қўйидаги функциялар мавжуд: жамиятдаги бутун тартибот ишларининг асоси бўлиб қолади; бевосита ҳуқуқ ва мажбуриятларни ўрнатади; қолган барча меъёрий ҳуқуқий актларнинг пойдевори бўлиб хизмат қилади.

7 -мавзу Конститутция классификацияси ва турлари. 2(соат)

Кодекслаштирилган ва кодекслаштирилмаган, тирик ва ўлик, ҳуқуқий (юридик) ва далилий, ҳуқуқий ва сохта, эгуловчан ва қатъий.

**8 –мавзу Конститутциявий ҳуқуқ фанинг тизими
2(соат)**

Фанинг умумий масалалари. Ўзбекистон Республикасида конститутциявий ривожланишнинг асосий босқичлари. Ўзбекистон Республикасида конститутциявий тузумнинг асосий принциплари. Инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари. Жамият ва шахс муносабатларининг асослари.

**9 -мавзу Конститутциянинг ривожланиш босқичлари.
2(соат)**

XX аср охири-1-жаҳон уруш (1914-1918 йиллар); Биринчи ва иккинчи жаҳон урушлари орасидаги давр (1918-1945 й); 1945-1960 йиллар; 1960-1975 йиллар; 1975-1990 йиллар; 1990 йилдан бошланади.

**10 –мавзу Ўзбекистон Республикаси Конституциясини хусусиятлари.
2(соат)**

Бу Конституция ҳақиқатдан демократик конституциядир. У энг ривожланган, тараққий топган давлатларнинг тарихий тажрибасига таянган ҳолда яратилган.

11-мавзу Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг асосий принциплари. 2(соат)

Давлат суверенитети, Ҳалқ ҳокимиятчилиги, Конституция ва қонуннинг устунлиги, Ташқи сиёсатдан иборат эди.

**12 –мавзу Инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқий ҳолати.
2(соат)**

Инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқий ҳолати тушунчаси. Шахс ҳуқуқий ҳолатиниг принциплари. Фуқаролик тушунчаси.

**13 –мавзу Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари тизими.
2(соат)**

Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар. Асосий ҳуқуқ ва эркинликлари хусусиятлари. Фуқаролик ҳуқуқ ва эркинликларнинг йўналишлари. Ҳуқуқ ва эркинликларининг кафолати. Фуқароларнинг конституциявий бурчлари.

**14 –мавзу Жамият ва шахснинг ўзаро муносабати.
2(соат)**

Жамият иқтисодий негизи. Мулқдор бўлиш ҳуқуқи. Фуқаролик жамият ва унинг конституциявий асослари. Сиёсий партияларнинг ҳуқуқий ҳолатлари. Жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқий ҳолатлари. Оила-давлат ҳимоясида. Оммавий ахборатнинг ҳуқуқий ҳолатлари.

**15 –мавзу Ўзбекистоннинг маъмурий-худудий тузилиши.
2(соат)**

Маъмурий-худудий тузилиш. Ўзбекистон Республикасининг худудий тузилиши. қарақалпогистон Республикасининг ҳуқуқий ҳолати.

**16 –мавзу Давлат ҳокимиятининг тузилиши.
2(соат)**

Давлат ҳокимияти тушунчаси. Олий Мажлис унинг фаолияти. Олий Мажлис раёсати. Икки палаталик парламент хақида.

17 –мавзу Ўзбекистон Республикасининг Президенти.

2(соат)

Президентлик бошқарув тушунчаси. Ўзбекистонда президентлик бошқаруви. Ўзбекистон Республикасининг Президенти фаолияти.

**18 –мавзу Вазирлар Маҳкамаси.
2(соат)**

Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси ҳукуматидир. Ижро этувчи органлар тизими ва фаолияти. Маҳаллий ҳокимият.

**19 –мавзу Суд ҳокимияти.
2(соат)**

Суд ҳокимияти тизими. Суд ҳокимияти фаолияти. Ўзбекистон Конституциявий суди.

**20 –мавзу Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси.
2(соат)**

Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси органлари тизими.
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси органлари фаолияти.

**21- мавзу. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди
2(соат)**

Конституциявий Суднинг асосий хусусиятлари. Конституциявий Судни сайлаш, ваколат муддати ва унинг фаолият принциплари. Конституциявий Суд судьяларининг мақоми. Конституциявий Судда иш юритиш. Ўзбекистон Республикасида одил судловнинг конституциявий принциплари. Суд ҳокимияти тизими. Суд ҳокимиятини ташкил этилиши.

6.Мустақил таълим мавзулари

1. Ўзбекистон мустақиллигининг ҳуқуқий асослари;
2. Конституциявий ҳуқуқ фанининг пайдо бўлиши
3. Конституциявий ҳуқуқнинг обьекти
4. Конституциявий ҳуқуқнинг субъектлари
5. Конституциявий ҳуқуқнинг тизими
6. Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тарихи
7. Давлат суверенитети тушунчаси ва мохияти
8. Давлат ҳокимиятчили ва уни амалга ошириш шакллари
9. Демократия ва инсон ҳуқуқлари
10. Демократия ва қонунийлик принциплари
11. Конституция ва конун устунлиги принциплари
12. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсатининг конституциявий асослари ва принциплари
13. Мустақиллик Комуси ва жаҳон конституциявий тажрибаси
14. Инсон ҳуқуқларига оид қонунчилик тизими
15. Шахс ҳуқуқий мақоми тушунчаси
16. Шахс ҳуқуқий мақоми принциплари
17. Халқ ҳокимиятчилиги ва бевосита демократиянинг конститутциявий асослари;
18. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг эълон қилиниши ва Янги Конституция қабул қилиш зарурияти
19. Ўзбекистон Республикаси
20. Конституциясига ўзгартиришлар киритиш тартиби

21. Конституциянинг юридик табияти, асосий функциялари ва барқарорлиги
22. Ўзбекистон Республикасининг давлат рамзлари;
23. Ҳокимият бўлиниш принципи, унинг моҳияти;
24. Давлат ҳокимияти шаҳобчалари ўртасидаги ўзаро муносабатнинг ҳуқуқий механизми;
25. Ўзбекистон Республикасида Конститутция ва қонуннинг устиворлиги;
26. Конституциявий тузумнинг иқтисодий ва сиёсий асослари;
27. Ўзбекистон Республикаси ташки сиёсатининг конституциявий асослари;
28. Конституцияда инсон ҳуқуqlари ҳимоя қилиниши
29. Фуқаролик тушунчаси
30. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигининг ҳуқуқий асослари;
31. Фуқароликни қабул қилиш, ўзгартериш ва йўқотиш
32. Фуқароларнинг ҳуқуqlари, эркинликлари ва бурчлари тушунчаси;
33. Фуқароларнинг шахсий ҳуқуқ ва эркинликларининг конституциявий тизими
34. Яшаш ҳуқуқи
35. Шаҳсий даҳилсизлик ҳуқуқи
36. Шахснинг айбисизлик призумпцияси
37. Фуқароларнинг қўчиб юриш ҳуқуқи
38. Фуқароларнинг виждан эркинлиги
39. Фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқ ва эркинликларининг конституциявий тизими
40. Фуқароларнинг давлат ва жамият ишларини бошқаришда иштирок этиш ҳуқуqlари
41. Фуқароларнинг сиёсий партиялар ва жамоат бирлашмаларига уюшиш ҳуқуқи
42. Фуқароларнинг мурожаат қилиш ҳуқуқи
43. Фуқароларнинг мулк ҳуқуқи
44. Фуқароларнинг мерос ҳуқуқи
45. Фуқароларнинг меҳнат қилиш ҳуқуқи
46. Фуқароларнинг билим олиш ҳуқуқи
47. Фуқароларнинг ижтимоий таъминот олиш ҳақуқи
48. Фуқароларнинг ижтимоий-иктисодий ҳуқуqlари
49. Фуқаролар ҳуқуқ ва бурчларининг ўзаро боғлиқлиги
50. Фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларининг конституцияда кафолатланиши
51. Фуқароларнинг конституциявий бурчлари тушунчаси
52. Фуқароларнинг конституция ва қонунларга риоя этиш бурчи
53. Фуқароларнинг тарихий, маънавий ва маданий меросини асраш мажбуриятлари.
54. Фуқароларнинг атроф, табий муҳитга эҳтиёткорона бўлиш мажбуриятлари
55. Фуқароларнинг солиқ тўлаш мажбуриятлари
56. Фуқароларнинг Ватанни ҳимоя қилиш бурчлари
57. Ўзбекистонда оиланинг конституциявий мақоми
58. Ўзбекистон Республикасида фуқаролик жамиятининг конституциявий асослари
59. Фуқаролик жамиятининг таркибий тузилмалари
60. Жамоат бирлашмаларининг конституциявий мақоми
61. Жамоат бирлашмалари ва давлат органларининг ўзаро муносабатлари
62. Оила, мактаб ва жамият
63. Оммавий ахборот воситалари ва уларнинг конституциявий ҳуқуқий мақоми
64. Ўзбекистон Республикасида миллий давлат тузилиши
65. Ўзбекистон Республикасининг маъмурий - худудий тузилиши
66. Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимиятини ташкил этишнинг конституциявий асослари
67. Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимият органларининг тизими
68. Ўзбекистон Республикасида давлат органларининг вазифалари
69. Ўзбекистон Республикасида давлат органларининг турлари
70. Ўзбекистон Республикасида давлат органлари фаолиятининг принциплари
71. Ўзбекистон Республикасида сайлов тизими

72. Ўзбекистонда сайлов қонунчилигининг ривожланиш босқичлари
73. Ўзбекистон республикаси сайлов қонунчилиги тизими
74. Ўзбекистон Республикасида ҳокимият вакиллик органларининг депутатари ва уларнинг фаолияти
75. Ўзбекистон Республикаси Парламентининг ташкил топиш асослари
76. +онун чиқариш жараёни ва унинг босқичлари
77. +онун чиқарувчи ҳокимият тушунчаси ва уни ташкил қилиш тартиби
78. Ўзбекистон Республикаси Олий мажлиси ва Сенатининг конституциявий ваколатлари
79. Ўзбекистон Республикаси қонунчилик палатаси фаолитяти
80. Ўзбекистон Республикаси Сенати фаолитятини ташкил этиш тартиби
81. Халқ депутатлари, вилоят, туман, Кенгаш депутатларининг ҳуқуқий ҳолати
82. Ўзбекистонда Президентлик лавозимининг жорий қилиниши ва конституциявий мустаҳкамланиши
83. Ўзбекистонда президентлик сайловларини ўтказиш тартиби
84. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Конституциявий мақоми
85. Ўзбекистон Республикаси Президенти қабул қиласиган норматив ҳуқуқий хужжатлар
86. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси шаклланиш тартиби ва таркиби
87. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг асосий функциялари
88. Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқариладиган норматив ҳуқуқий хужжатлар
89. Ўзбекистон Республикаси махалий ҳокимият органлари тизими ва улар фаолитятининг ташкил этилиши
90. Махалий давлат ҳокимият органларининг вазифалари
91. Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларини тузиш тартиби
92. Ўзбекистон Республикаси Конституциясида одил судлов мақоми
93. Ўзбекистон Республикаси суд ҳокимиятининг ташкил этиш тизими ва фаолияти
94. Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари тизими
95. Прокуратура органларининг мақсад ва вазифалари
96. Прокурор назорати
97. Прокурорнинг ҳуқуқий мақоми
98. Ўзбекистон Республикаси хавфсизлиги ва мудоғасини таъминлашнинг конституциявий асослари
99. Миллий хавфсизликни таъминлашнинг конституциявий принциплари ва нормалари

7. Якуний назорат саволлари

1. Конституция билан тартибга солинадиган муносабатлар
2. Конституциявий ҳуқуқ фани ҳақида тушунча
3. Конституциявий ҳуқуқ фанининг пайдо бўлиши
4. Конституциявий ҳуқуқнинг обьекти
5. Конституциявий ҳуқуқнинг субъектлари
6. Конституциявий ҳуқуқнинг тизими
7. Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар
8. Жаҳон тарихида конституциянинг пайдо бўлиш сабаблари
9. Конституция тушунчаси
10. Давлат суверенитети тушунчаси
11. Ўзбекистон тарихида қабул қилинган конституциялар
12. Конституциянинг асосий белгилари
13. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг принциплари
14. Конституциявий ҳуқуқнинг тизими
15. Конституциянинг вазифаси
16. Халқ ҳокимиятчилигининг асосий белгилари
17. 1992 йилги Ўзбекистоннинг Конституциясини қабул қилиш омиллари

18. Конституциянинг юридик функциялари
19. Ўзбекистоннинг ташқи сиёсати
20. Конституция ишлаб чиқилиш жараёнида Конституцион комиссиянинг фаолияти
21. Конституция ва қонун устуворлиги тушунчаси
22. Инсон ва фуқаро тушунчаси
23. Ўзбекистон Республикаси Конституциясидаги янгиликлар
24. Конституция квалификацияси ва турлари
25. Шахс ҳуқуқий ҳолатининг принциплари
26. Ўзбекистон Республикаси Конституциясини қабул қилишда жаҳон конституцион тажрибасини инобатга олиниши
27. Конституция – мустақиллик қомуси
28. Фуқаролик тушунчаси
29. Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар
30. Жамиятнинг иқтисодий негизи
31. Маъмурий –худудий тузилиш
32. Асосий ҳуқуқ ва эркинликлар хусусиятлари
33. Мулқдор бўлиш ҳуқуқи
34. Оммавий ахборатларнинг ҳуқуқий ҳолатлари
35. Фуқаролик ҳуқуқ ва эркинликларнинг йўналишлари
36. Фуқаролик жамият ва унинг конституциявий асослари
37. Оила – давлат ҳимоясида
38. Ҳуқуқ ва эркинликларнинг кафолати
39. Жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқий ҳолатлари
40. Оммавий ахборотнинг ҳуқуқий ҳолатлари
41. Фуқароларнинг конституциявий бурчлари
42. Ўзбекистон Республикасининг худудий тузилиши
43. Давлат ҳокимияти тушунчаси
44. Корақолпоғистоннинг ҳуқуқий ҳолати
45. Конституциявий ҳуқуқ фанининг пайдо бўлиши
46. Конституциянинг моҳияти ва юридик табиати
47. Конституциянинг ижтимоий вазифаси ва функциялари
48. Конституцияга риоя этиш ва уни муҳофаза қилиш
49. Конституциянинг пайдо бўлиши ва жаҳон конституциявий
50. тараққиётининг асосий босқичлари
51. Жаҳон конституциявий тажрибаси
52. Конституция барқарорлиги ва кафолатлари
53. Ўзбекистон Республикаси конституцияси: умумбашарий ва миллий ҳуқуқий қадриятларнинг бирлиги
54. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг эълон қилиниши ва амалга ошиш босқичлари
55. Конституциявий ислоҳотларнинг зарурлиги
56. 1992 й. Ўзбекистон Республикаси Конституциясини яратиш Конституциявий комиссия ва унинг фаолияти
57. Ўзбекистон Республикаси конституциясининг асосий хусусиятлари
58. Конституциянинг асосий принциплари
59. Конституциянинг нормаларини амалга ошириш механизми
60. Конституциявий назорат тушунчаси
61. Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди ва фаолиятининг асосий йўналишлари
62. Конституция - ҳуқуқий маданият ва ҳуқуқий онг маҳсули
63. Конституция ва милий мафкура
64. Конституция ва ўзбек миллий маданияти

65. Конституция ва хуқуқий хулқ - атворт модели
66. Ўзбекистон Республикаси-суверен демократик давлат
67. Мустақиллик, давлат суверенитети ва Конституция
68. Халқ хокимиятчилиги ва бевосита демократиянинг конституциявий асослари

8.Асосий адабиётлар.

1. Давлат ва хуқуқнинг умумназарий муаммолари Тошкент 2005
2. Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг Сенати Тошкент 2005
3. Ўзбекистон республикасининг Конун чиқарувчи Олий органи «Ўзбекистон», 2001
4. "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси" Т.: Ўзбекистон, 2001.
5. И.А. Каримов. "Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда" Т.: Ўзбекистон 2000, 29-48 б.
6. Каримов И,А, " Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт- пировард мақсадимиз." Т,: Ўзбекистон,2000, 23-33 б.
7. "Адолат қонун устуворлигига" Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи чақириқ олтинчи сессиясидаги маърузаси. "Тошкент оқшоми" 2001 йил, 31 август.
8. И.А.Каримов. «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли». – Т., «Ўзбекистон», 1992.
9. И.А.Каримов. «Ўзбекистон - келажаги буюк давлат». - Т., «Ўзбекистон», 1992.
10. И.А.Каримов. «Буюк келажагимизнинг хуқуқий кафолати». - Т., «Ўзбекистон», 1993.
11. И.А.Каримов. «Биздан озод ва обод Ватан қолсин!». – Т., «Ўзбекистон», 1993.
12. И.А.Каримов. «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари». - Т., «Ўзбекистон», 1995.
13. З.М.Исломов «Давлат ва хукуқнинг умумназарий муаммолари» Тошкент 2005
14. М.Шарифхўжаев «Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг Сенати» Тошкент 2005
15. Э.Халилов «Ўзбекистон республикасининг Конун чиқарувчи Олий органи» «Ўзбекистон», 2001
16. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий хуқуқи. Дарслик.Т., 2005.

9.Кўшимча адабиётлар

1. Р.К.Каюмов. «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий хуқуқи». – Т., «Ўзбекистон», 1998.
2. Сравнительное конституционное право. М., 1996.
3. К.В.Арановский. «Государственное право зарубежнўх стран». М., 1998.
4. Ўзбекистоннинг янги қонунлари. Тўплам. X 6-22. Т., «Адолат».
5. «Конституция мира», В 7 томах. Тошкент, 1997-2000.
6. А.Сайдов, У.Тожихонов. «Давлат ва хукуқ асослари». Тошкент, 1999.
7. И.А.Каримов. «Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари.» «Халқ сўзи», 2002 йил 30 август.
8. О.А.Каримова. «Конституция алифбоси», Т. «Шарқ», 2003, 1-4 синфлар учун ўқув қўлланмалар.
9. О.А.Каримова ва бошқалар. «Конституция сабоқлари», Т. 2001, боғчагача таълим муассасалари учун қўлланмана.
10. О.А.Каримова, О.Оманова. «Ўзбекистон давлати ва хуқуқи асослари». 8-синф учун дарслик, Т. «Ўқитувчи», 2003.